

Nytt fra EU-delegasjonen om **Kommunal- og regionalpolitikk**

Innholdsfortegnelse

1. Polen tar over formannskapet i EU	2
2. Hva er status i EUs regioner?.....	4
3. Ursula von der Leyens nye Kommisjon.....	11
4. Første kommisær for boligpolitikk.....	12
5. Rapport fra Menon Economics – hva betyr EØS-avtalen?	13
6. Bolig og energi – EUs store dilemma?	21
7. Aktuelle lovsaker for kommunal sektor	25
8. Lesetips, meningsytringer etc.	26
9. På kalenderen – kommende begivenheter og tidsfrister	27

1. Polen tar over formannskapet i EU

Den **1. januar 2025** er det Polen som tar over formannskapet i EU.

Innledningsvis kan det være verdt å reflektere over de enorme forandringene Polen har vært igjennom siden landet ble medlem av EU i 2004. I perioden 1989-2018 vokste den polske økonomien med hele 826,9 prosent, som er den høyeste veksten av alle land i Europa. Til sammenligning vokste den

tsjekkiske økonomien med 549,5 prosent i samme periode. I dag er den polske økonomien den sjetteste største i EU, totalt åttende størst i Europa. Selv om Polen fortsatt har store utfordringer økonomisk, spesielt mellom regioner – er det i dag et svært annerledes land som tar over formannskapet i EU enn det som ble med i 2004. En siste interessant faktor er at Polen kun har hatt formannskapet i EU en gang tidligere, i 2011 – da var også Donald Tusk statsminister.

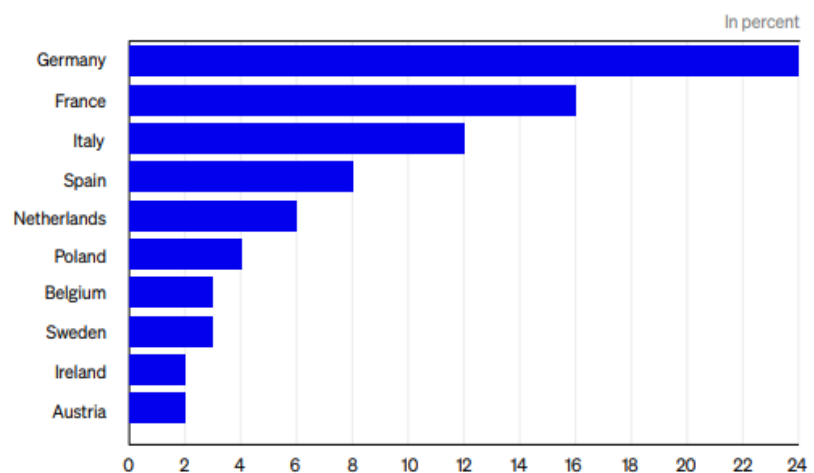

Poland: a rising economic powerhouse

Percentage share of the EU's gross domestic product (GDP) in 2023, by the top 10 member states

Source

POLITICO analysis of Eurostat data

Polen presenterte sitt formannskapsprogram den **10. desember**.

Hovedprioritetene er:

- Defence and security
- Protection of people and borders
- Resistance to foreign interference and disinformation
- Ensuring security and freedom of business
- Energy transformation
- Competitive and resilient agriculture
- Health security

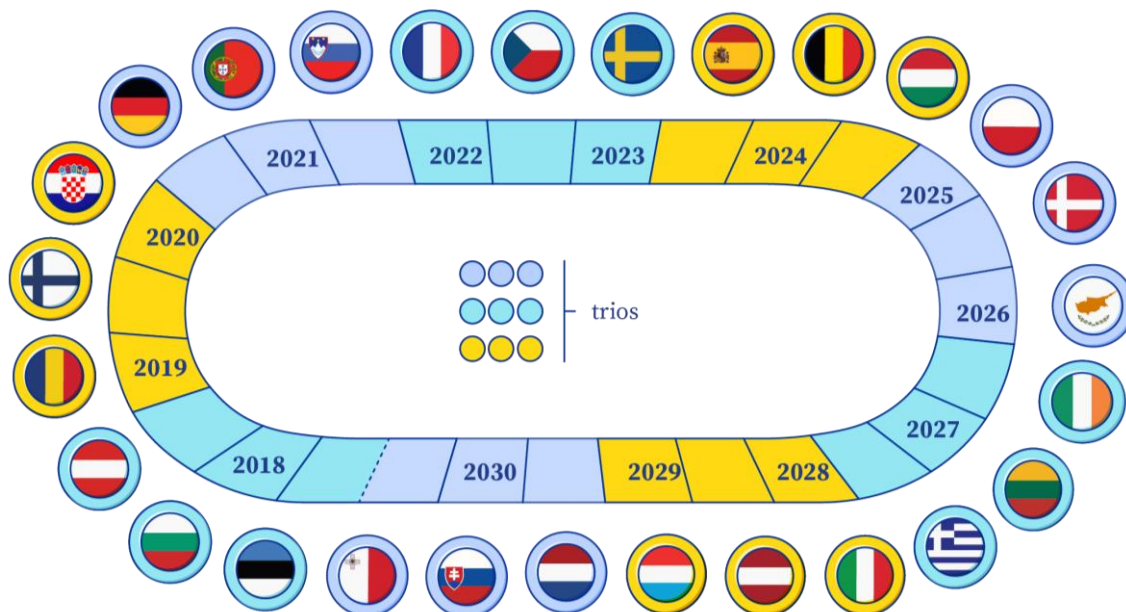
Det ungarske formannskapet har av flere grunner ikke klart å lande flere viktige filer, grunnet parlamentsvalg, ny Kommisjon og misnøye med den ungarske regjeringen. På lovsiden vil det derfor bli et markant oppsving under det polske formannskapet.

Litt nærmere omtale av de forskjellige satsingsområdene:

Sikkerhet: Grensende til Ukraina er sikkerhetsspørsmålet naturlig nok svært viktig for Polen. Landet bruker over fire prosent av sin BNP på investeringer i forsvaret. Men sikkerhet vil være gjennomgående utover ren forsvarspolitik. Formannskapets programprioriteringer er dermed de syv dimensjonen av sikkerhet

- Energisikkerhet: Polen ønsker å fokusere på energisikkerhet for å gjøre EU mindre avhengig av russisk gass. Et annet element her er selvforsyning av egen energi, altså at Polen ønsker å løfte fram at de selv har god selvforsyning (kull). Samtidig har Polen investert mye i fornybarenergi og innenfor solkraft er de blant landene i EU som har investert mest de seneste årene.
- Kritisk infrastruktur: Styrke beredskapene rundt kritisk infrastruktur er naturlig nok viktig. Hendelsene i Østersjøen det siste året mot undersjøiske kabler for eksempel, er et tema Polen vil ha høyt på agendaen.
- Økonomi og finansiering av forsvarsutgifter: Selv økonomisk politikk og utvikling av en konkurransekraftig europeisk økonomi har fått en sikkerhetsdimensjon.
- Mat- og helsesikkerhet: Polen prioriterer også matsikkerhet i sitt formannskap. Høyt på agendaen her vil være egenforsyning.

Regionalpolitikk: Polen har en viktig rolle innenfor EUs regionalpolitikk. Siden Polen ble EU medlem er det ikke noe annet land i EU som har mottatt like midler fra samhørighetsmidlene som Polen. Det er forventet at Polen vil lobbyere mye for mer midler til regionalpolitikken under slagordet "more power to regions, less power to Brussels". Dette går også rett inn i den store debatten i EU om videre ansvarsfordeling i regionalpolitikken (shared vs centralised management). Her er det klart at Polen, mest sannsynlig vil jobbe for delt ansvar og at regionene har en viktig rolle.

Det ungarske formannskapet i Rådet er nå i slutten av sin periode, innen Polen tar ved fra januar 2025. Deretter følger Danmark og Kypros. Kilde: [Rådet 2024](#)

2. Hva er status i EUs regioner?

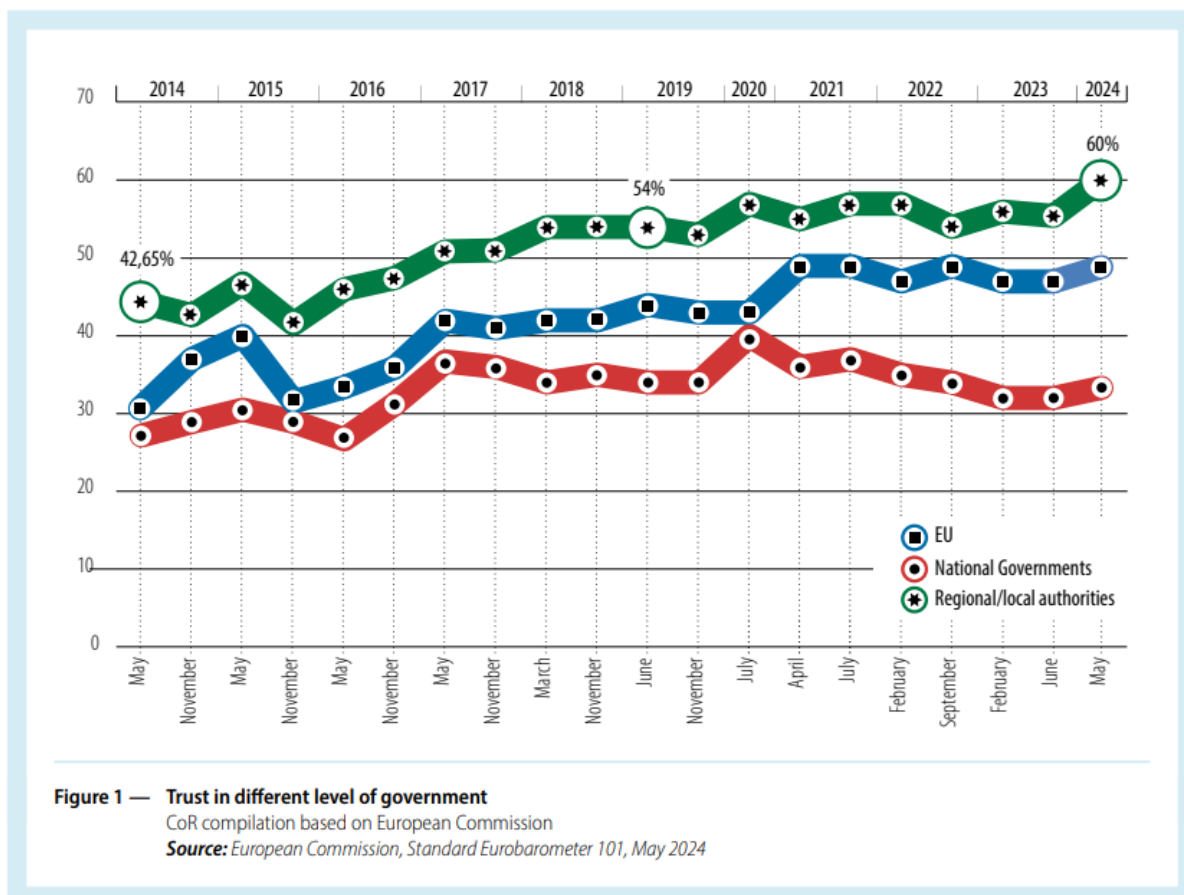
Hvert år gir EUs regionkomite ut den årlige rapporten «*The State of Regions and Cities in the EU*». Rapporten gir en god oversikt over hva som er trendene i regionene i EU – som til dels vil være likt med norske utfordringer. Under finnes en kort oppsummering av rapporten – den kan leses i sin helhet [her](#).

Stor tillit til lokalt folkevalgte:

Byer og regioner i EU er på mange måter det utøvende demokratiet og er de som i all hovedsak gjennomfører EUs politiske prioriteringer. Det er om lag 1,2 millioner folkevalgt i hele EU på lokalt og regionalt nivå. Politikere på det lokale og regionale nivået nyter stor tillit – faktisk har tilliten økt de siste årene. **60 prosent sier de har tillit til regionale og lokale styresmakter.**

Et annet interessant aspekt i rapporten, er **trenden at EU-politikere nyter større tillit enn nasjonale politikere.** Forskjellene har økt siden Covid-pandemien. Lokale politikere rapporterer om en **økende grad av hatvold og ekstremisme**, samt et politiske klima hvor demokratiet er under press. Antisemittisme har økt de siste årene.

Figur 1: Tillit til politikere på lokalt, EU-nivå og nasjonalt nivå (forholdsvis stor tillit til lokalt folkevalgte), fra rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Gjennomfører den grønne given:

Byer og regioner i EU gjennomfører om lag 70 prosent av lovgivningen fra EU. Tallene viser også at regioner og byer er veldig viktig i den grønne omstillingen. **For hver tiende euro brukt på grønn omstilling, er åtte euro brukt lokalt.**

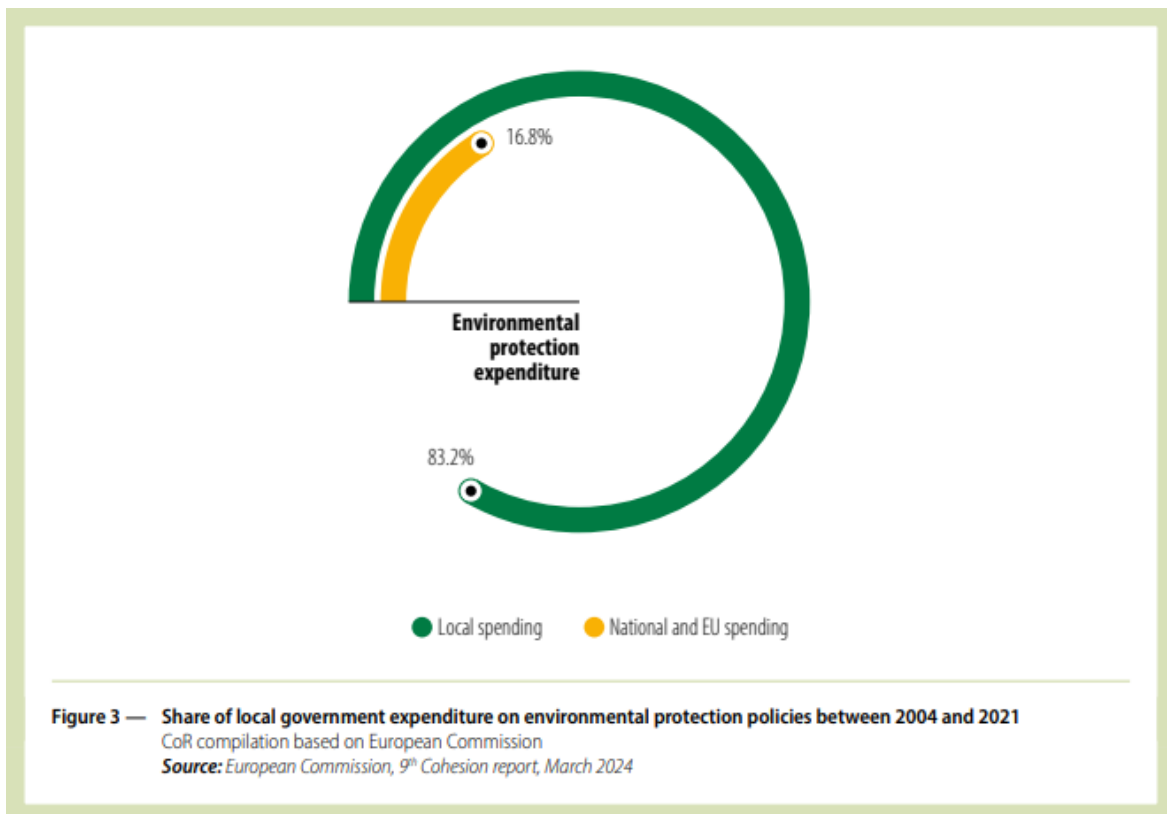
Samtidig melder lokale politikere om **utfordringer med å gjennomføre den grønne given.**

Rapporteringsregler, stramme tidskrav, lite midler og mål som endres er utfordrende å forholde seg til. **Klimarisiko er en utfordring for flere regioner.** Hvis ikke midlene som dedikeres til klimatilpassing økes, vil det kunne koste 10-12 prosent av EUs BNP per år i skader i 2100. Tallene er betydelig høyere i Sør-Europa.

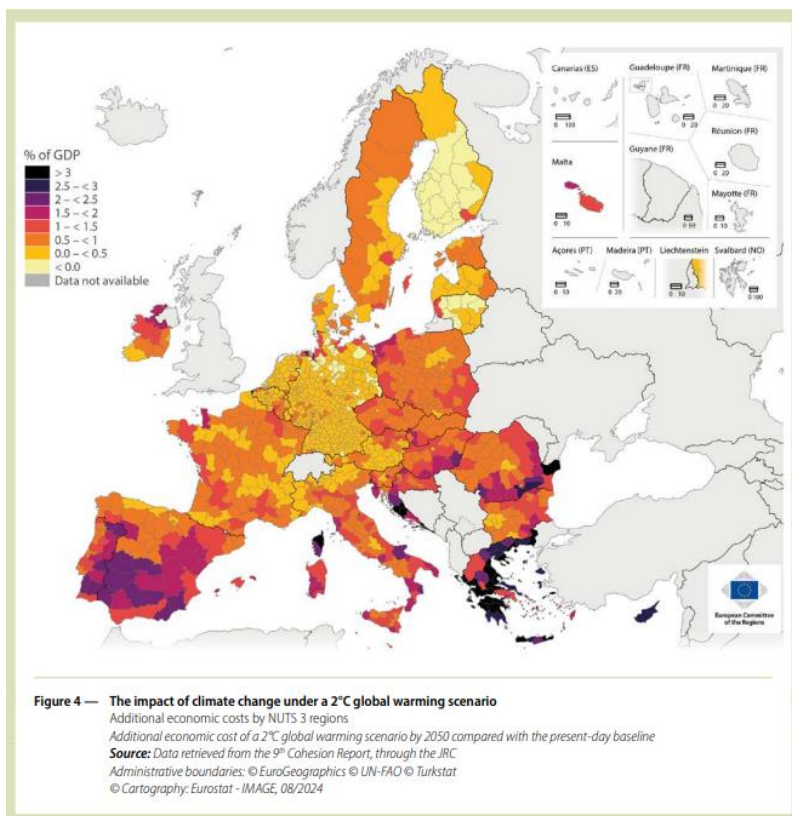
Det har vært en langvarig nedgang i de industrielle aktivitetene i hele EU. Det er en fare at hvis **trenden fortsetter vil de regionale forskjellene øke.** Flere regioner ønsker dermed at en industriell strategi fra Kommisjonen, som adresserer disse utfordringene.

Det er store regionale forskjeller i hvor konkurransedyktige regionene er. Regionene i våre Skandinaviske naboland, er svært konkurransedyktige.

I perioden 2010-2020 ble **det hver dag lagt ned 800 gårdsbruk** i EU. Om lag 3 millioner gårdsbruk forsvant i denne perioden. Rurale områder har store utfordringer – men **har et stort potensiale i den grønne given.**

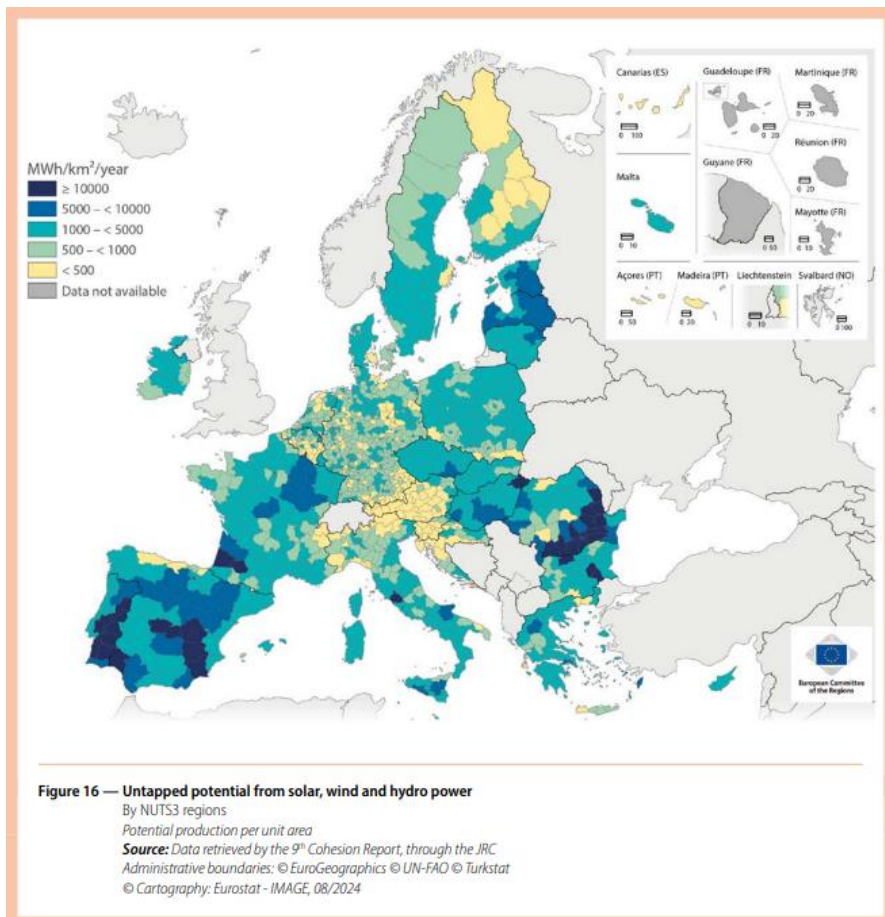
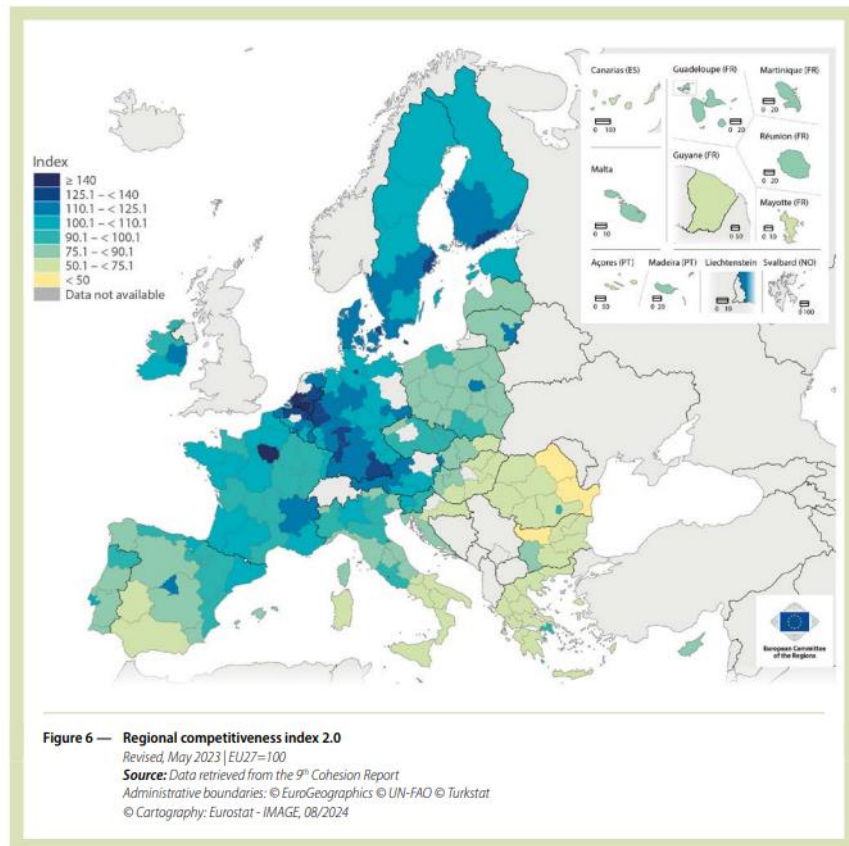

Figur 3: Regioner og byer bruker mye midler på den grønne omstillingen og bevare natur. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Figur 4: Hvordan klimaforandringer på to grader vil påvirke EUs regioner. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Figur 6: Det er store forskjeller i hvor konkurransedyktige regioner i EU er – Nord-Europa og hovedstadsområder er betydelig mer konkurransedyktige. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Figur 16: Det er et stort potensial i den grønne omstillingen i rurale områder. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Mindre midler og større konkurranse om arbeidskraften

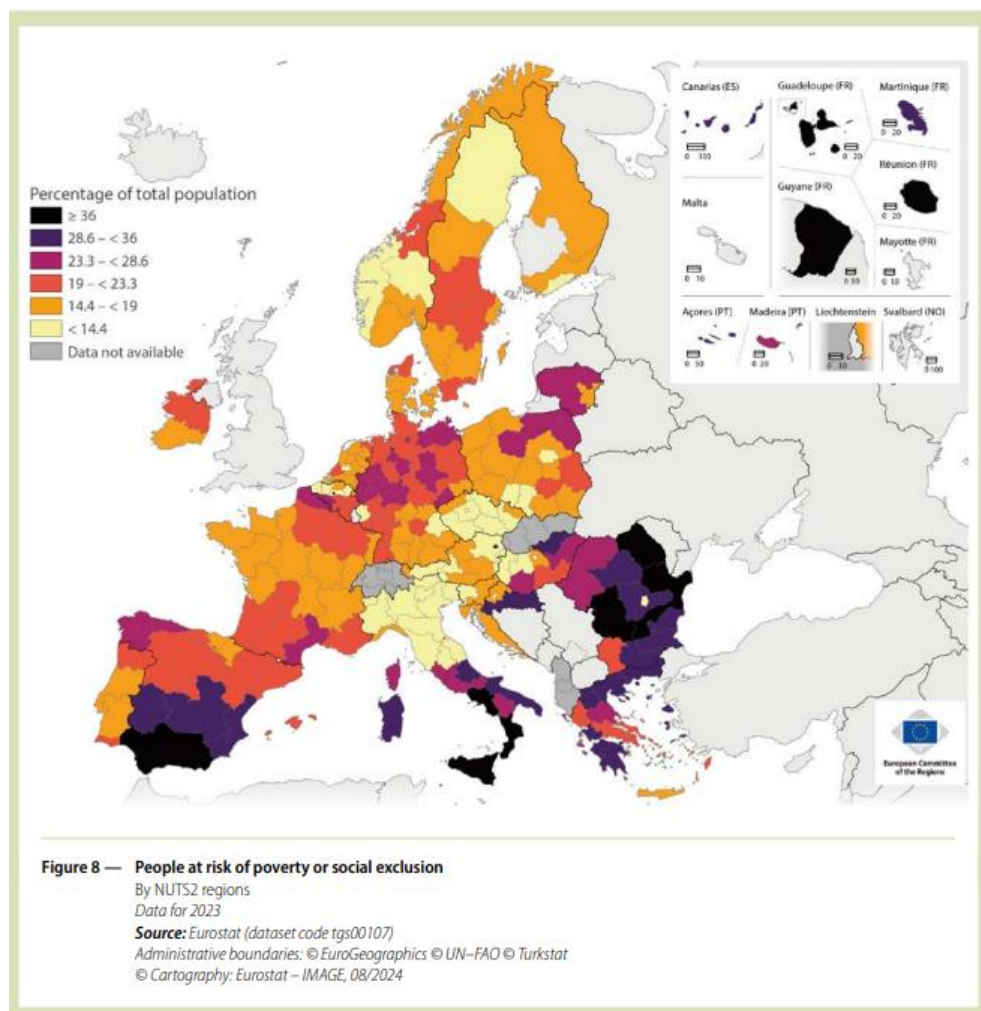
Det er forholdsvis stor **nedgang i midler brukt på tjenester**. Faktisk har det vært en reduksjon på 3.5 prosent av BNP brukt på tjeneste siden 1996.

100 millioner europeere er i fare for å havne i fattigdom. Tallene er spesielt store for **personer i aldersgruppen 18-34 år**.

Det er stadig **vanskeligere for offentlig administrasjon å få tak i kompetent arbeidskraft**. Flere rapporter om en aldrende administrasjon, noe som gjør at utfordringene vil bli enda større om noen få år. Offentlige administrasjon vil derfor konkurrere i enda større grad mot privat næringsliv om kompetent arbeidskraft ila de neste 10-20 årene.

Boligpolitikken er et annet område, hvor det er store utfordringer. **47 prosent av alle personer i alderen 18-34 år bor hjemme** hos sine foreldre.

Regionene i EU står for cirka 50 prosent av alle offentlige investeringer. Derimot melder flere og flere at **midlene ikke strekker til** gitt at det kreves massive investeringer i en rekke områder.

Figur 8: Det store regionale forskjeller i andelen personer som er i fare for fattigdom, legg også merke til de regionale forskjellene i Norge. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Hvilke utfordringer har Europas regioner i framtiden?

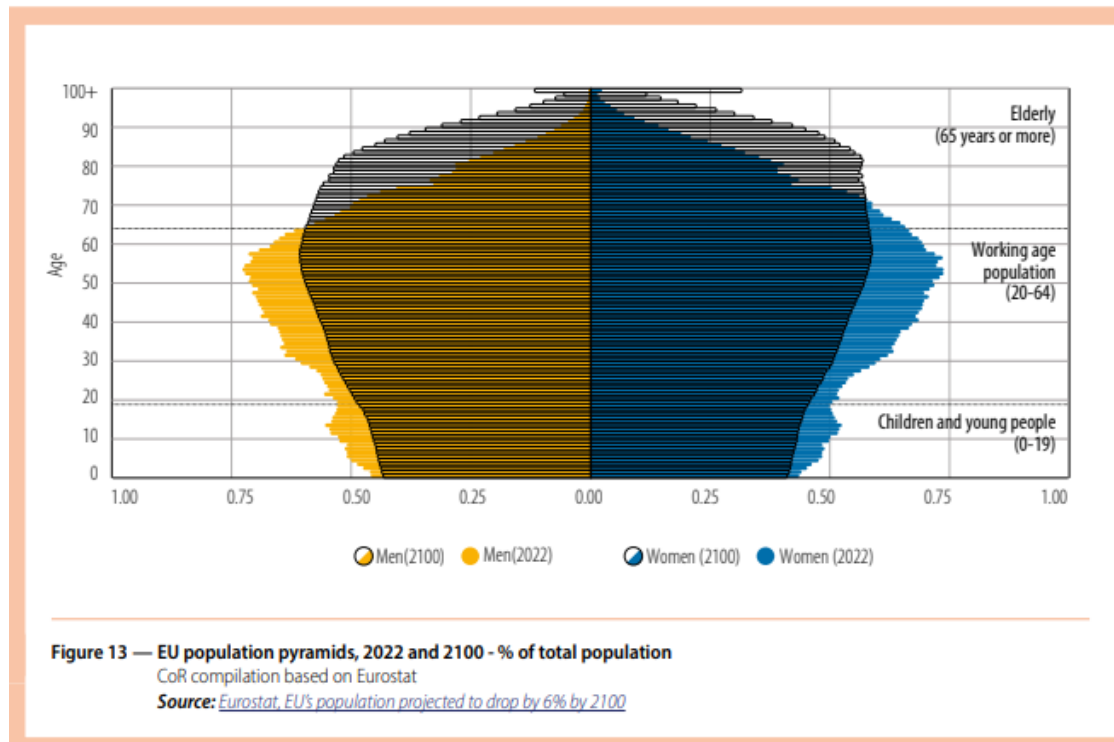
Rapporten peker et usikkerhetsmoment og tre store transformasjoner – som utfordrer EUs regioner i årene framover.

Global usikkerhet – er det store usikkerhetsmomentet, som utfordrer regionene og næringslivet.

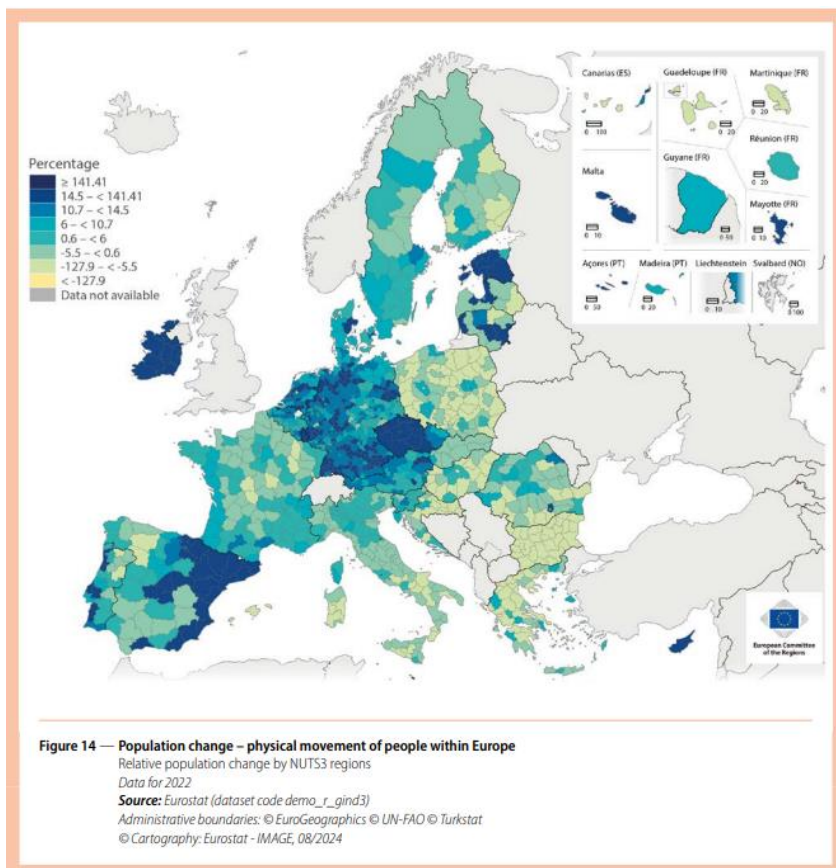
Europeiske regioner står ovenfor tre store transformasjoner:

- **Grønn omstilling.** Midlene må rettes spesielt mot de regionene som utfordres av den grønne omstillingen, slik at de også kan «vinne» på omstillingen.
- **Digital omstilling.** Det er for lite investeringer i digital omstilling – spesielt i rurale områder.
- **Demografisk omstilling** – det går mot en stadig aldrende befolkning. EU må i større grad forberede seg på at befolkningen blir færre.

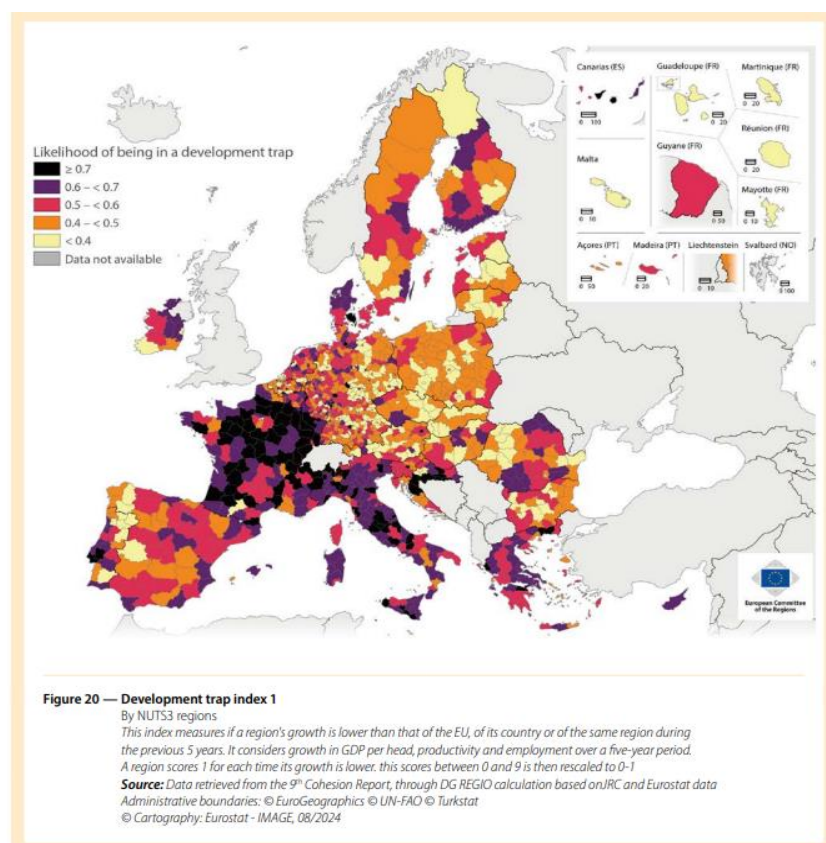
Flere og flere regioner melder om at de er i stor fare for å havne i en såkalt «utviklingsfelle». **Våre naboland melder om regioner som også er i ferd med å havne i denne kategorien.**

Figur 13: De demografiske forandringene i EU vil bli store i årene framover. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Figur 14: Sør og Øst-Europa opplever fortsatt utvandring, selv om en del regioner i Øst-Europa har hatt befolkningsøkning. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

Figur 20: Andelen regioner som er i fare for å havne i en utviklingsfelle. Kilde: rapporten *The State of Regions and Cities in the EU*.

3. Ursula von der Leyens nye Kommisjon

Den **17. september** presenterte Ursula von der Leyen sin nye Kommisjon. Som vanlig var spekulasjonene i Brussel store om hvem som skulle få hvilken kommissærpost. Utnevnelsen ble dramatisk nok utsatt en uke, da først Slovenia og deretter Frankrike byttet sine kandidater. I november var det høring av kommissærene hvor det var store diskusjoner om flere av kandidatene. Dette gjaldt spesielt visepresidentkandidatene Ribera og Fitto, samt ungarske kommissærekandidaten Varhelyi. Ribera ble hardt kritisert for hennes ansvar for flommene i Valencia-regionen denne høsten, mens det for Fitto og Varhelyi var deres partitilhørighet til ytre høyre.

Kommisjonen ble godkjent med 370 stemmer for, 282 mot og 36 blanke stemmer. Dette er det minste flertallet noe kommisjonskollegium har fått siden Parlamentet fikk rett til å godkjenne i 1993. Samtidig er det første gang på over 20 år at ingen kommissærer ble kastet, noe som forklarer en del av imot stemmene også.

Lav kvinneandel med flat struktur

En grunnlinje i von der Leyens nye oppsett er at det skal tenkes og jobbes *på tvers*. Hovedmålsetningen er å styrke europeisk velstand, sikkerhet og demokrati, spesielt gjennom styrket konkurransekraft som særlig må baseres på en vellykket digital og grønn omstilling. Samtlige kommissærer vil berøres av og være involvert i arbeidet som skal gjøre EU mer konkurransedyktig, og denne tverrgående profilen har drevet frem en mer flytende kommisjonsstruktur der overlapp, samarbeid og helhetlig perspektiv skal være marsjordren.

Et annet aspekt er den lave kvinneandelen i den nye Kommisjonen. Det ble tidlig klart i prosessen at medlemslandene ikke ville nominere en mann og kvinne som von der Leyen ønsket. Dette gjorde at kvinneandelen endte på 40 prosent.

Seks eksekutive visepresidenter

Det utnevnes seks eksekutive visepresidenter som får et «team» under seg. De seks er:

- **Teresa Ribera** (første eksekutiv visepresident, spansk, S&D) med ansvar for ren, rettferdig og konkurransedyktig omstilling
- **Henna Virkkunen** (finsk, EPP) med ansvar for teknologisk suverenitet, sikkerhet og demokrati
- **Stéphane Séjourné** (fransk, Renew) med ansvar for velstand og industriell strategi
- **Kaja Kallas** (estisk, Renew) – høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk
- **Roxana Mînzatu** (rumensk, S&D) med ansvar for mennesker, ferdigheter og beredskap
- **Raffaele Fitto** (italiensk, ECR) med ansvar for samholdighet og reform

Partigruppemessig har S&D og Renew kommet forholdsvis godt ut med to eksekutive visepresidenter hver til tross for svak stilling blant medlemslandenes nåværende regjeringer. I tillegg har EPP fått én (von der Leyens egen partigruppe) og ECR har også fått én.

4. Første kommisær for boligpolitikk

Danske **Dan Jørgensen** er EUs første kommisær for boligpolitikk. Før Jørgensen startet sitt arbeid i Brussel hadde han rollen som dansk utviklingsminister og har vært det siden 2022. Han har derimot relevant erfaring fra energi- og klimapolitikk i perioden 2019-2022. Gitt sin bakgrunn som utviklingsminister var det tippet at Jørgensen ville få ansvar for internasjonale partnerskap, rollen som boligkommisær var tippet å gå til Romania.

Jørgensen har også vært landbruksminister, samt nesten vært et tiår i Europaparlamentet. Som klima- og energiminister hadde Jørgensen ansvaret for å vedta et av verdens mest ambisiøse klimamål, 70 prosent reduksjon av utslipp innen 2030 (fra 1990 nivå). Samt at Danmark videre styrket satsing på vindkraft og satte opp «*Beyond Oil and Gas Alliance*» som samler land som ønsker å avslutte leting etter olje- og gass.

Danske Dan Jørgensen, EUs første kommisær med ansvar for boligpolitikk, på feltbesøk i Ukraina. Kilde foto: [Ministry of Foreign Affairs of Denmark](#).

Godt kvalifisert for rollen

Mye tyder på at Jørgensen er godt kvalifisert til rollen som energikommisær, mens den heller diffuse rollen som boligkommisær er vanskeligere – spesielt ettersom ingen har vært det før.

Det er derimot verdt å merke seg koblingen von der Leyen gjør mellom energi og bolig (her skal det kuttes utslipp fra sektoren). Hun påpekte det selv under pressekonferansen: *“He will be the first-ever commissioner for housing looking at all the aspects from energy efficiency to investment and construction that define that topic.”*

Danske medier har uttrykt glede over Jørgensens viktige posisjon og de peker på at å knytte energi og bolig sammen – kan Jørgensen få en rolle som er svært viktig for mange europeiske innbyggere. Selv om det er en anerkjennelse at rollen ikke er like viktig som utgående kommisær Margrethe Vestager har hatt (konkurransopolitikk).

Hva er det Kommisjonen ønsker i boligpolitikken?

Det store spørsmålet er hva Dan Jørgensen kan få til i boligpolitikken til EU. Fra Kommisjonens side har det lenge vært klart at prinsippet om subsidiaritet skal ligge til grunn og at det ikke er snakk om å overføre kompetanse til Kommisjonen. Derimot pekes det på at EU har en rekke fond som kan bidra til økt boligbygging og den europeiske investeringsbanken kan bidra med lån.

Videre kommer det fram i oppdragsbrevet til Jørgensen at han skal:

- Lage en *European Affordable Housing Plan*, som blant annet skal gi støtte til medlemslandene slik at de kan øke investeringene i sektoren.
- En strategi for byggenæringen – som skal bidra til mer bygging.
- En investeringsplattform skal opprettes, slik at mer investering blir kanalisert til boligbygging.

5. Rapport fra Menon Economics – hva betyr EØS-avtalen?

Menon Economics har på oppdrag fra NHO beregnet den regionale betydningen av den norske eksporten til EU/EØS.

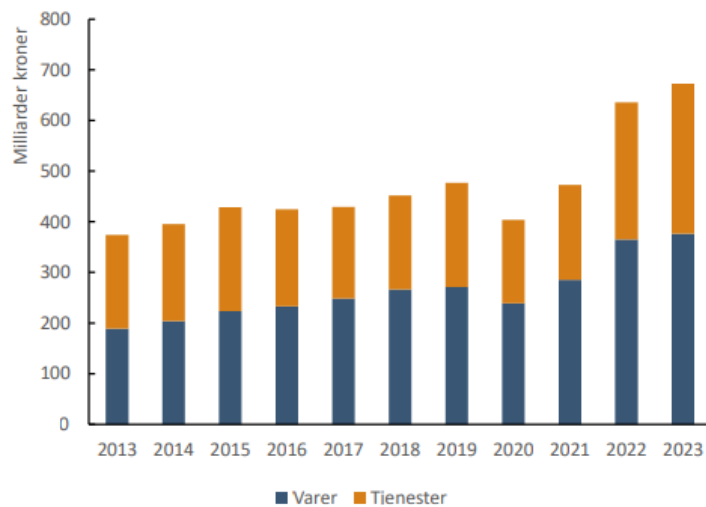

Rapporten [*EØS-avtalens betydning for norsk eksport*](#) har en del interessante funn. Spesielt er det verdt å bemerke seg eksport-avhengigheten i en del distrikts-kommuner og utviklingen i folketall. EU delegasjonen har prøvd å lage en oppsummering av rapporten:

Rekordhøy eksport til det indre markedet

- Rapporten viser at EØS er uten tvil det viktigste markedet for Norge. Omlag 2/3 av all norsk eksport går til EU/EØS. Dette er om lag 675 milliarder kroner.
- 2023 var det rekordhøy eksport fra Norge utenom olje og gass til EU, rundt 40 milliarder mer enn i 2022. Kraftintensiv industri er den næringen som eksporter mest til EU/EØS, med en eksportverdi på over 130 milliarder kroner. Kraftintensiv industri var etterfulgt av maritim næring og sjømatnæringen, med henholdsvis 110 og 100 milliarder kroner i eksportverdi. Alle disse tre næringene er preget av at Norge besitter et komparativt fortrinn sammenlignet med resten av Europa. Fortrinnet i disse næringene er drevet av relativt lave og stabile strømpriser, lang historie med sjøfart og en kystlinje som er egnet til oppdrett av laksefisk.
- Tallene til Menon viser at eksporten til EU/EØS understøtter 410 000 årsverk i Norge, 170 000 av disse er direkte sysselsatt.

Figur 2: Norsk eksport utenom olje og gass til EU/EØS fordelt på varer og tjenester. Kilde: SSB, Menon Economics

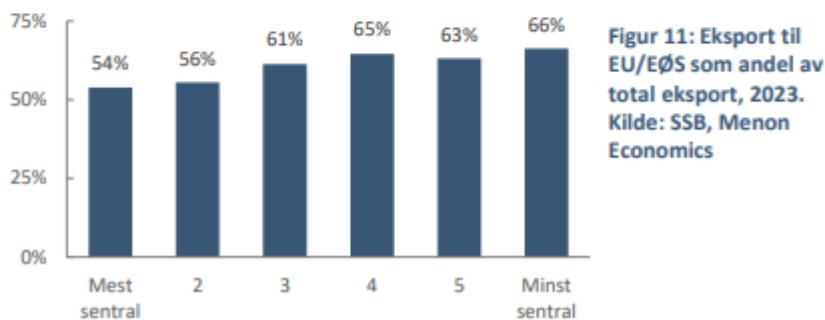
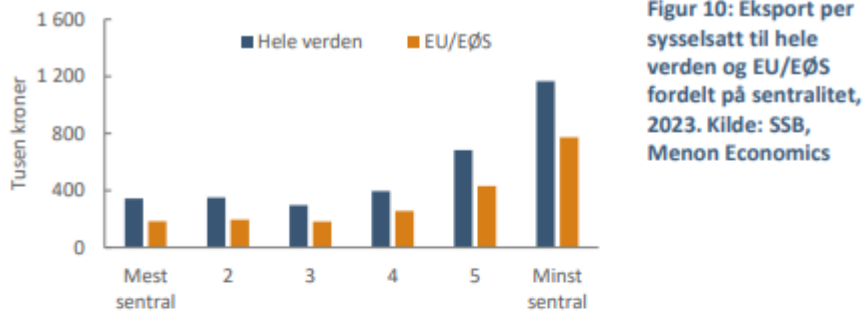

Figur 2. Kilde: Rapporten *EØS-avtalens betydning for norsk eksport*

Distriktskommuner er avhengig av det indre markedet:

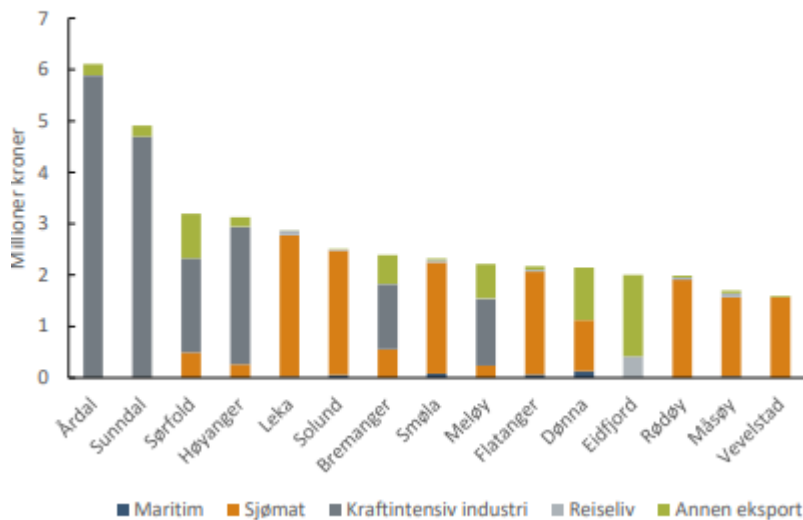
- Fokuset i rapporten er også den regionale balansen, hvor de også vurderer distriktskommuner på sentralitetsnivå 5 eller 6.
- Oslo er den kommunen som eksporter mest til EU/EØS, men mange mindre kommuner er avhengig av eksport til det indre markedet. For eksempel Sunndal, Årdal og Karmøy.
- Selv om sentrale kommuner har større eksportvolum på grunn av et større næringsliv og flere sysselsatte, er eksport per sysselsatt langt høyere i distriktskommunene.
- Distriktskommunene har nesten tre ganger så høy eksport per sysselsatt (eksportintensitet) som gjennomsnittet av de fire mest sentrale nivåene av kommuner. Dette illustrerer hvor viktig eksport er for distriktskommunene i Norge, hvor grunnlaget for hver enkelt arbeidsplass i langt høyere grad er knyttet til etterspørsel fra utlandet enn i sentrale kommuner.
- Dette er drevet av at de eksportnæringene som dominerer i distriktene, som krafteksport, kraftintensiv industri og sjømat, i større grad leverer til det indre markedet. Dette står i kontrast til de mest sentrale kommunene som i større grad eksporterer varer og tjenester

innen næringer som maritim, offshore leverandørindustri og forretningstjenester, som alle har en lavere andel av leveranser til EU/EØS.

Figur 10 og 11. Kilde: Rapporten [EØS-avtalens betydning for norsk eksport](#)

Figur 7: De 15 mest EU/EØS-eksportintensive (EU/EØS eksport per sysselsatt) kommunene i Norge, fordelt på næringer, 2023. Kilde: Menon Economics

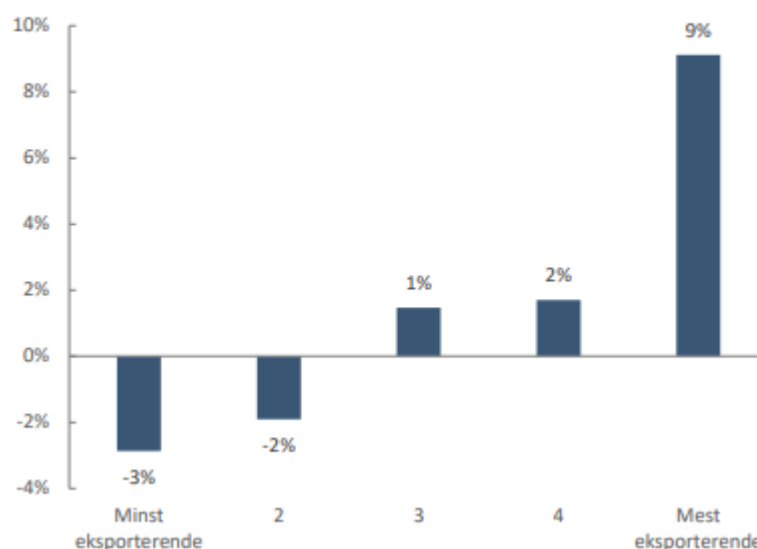

Figur 7. Kilde: Rapporten [EØS-avtalens betydning for norsk eksport](#)

Bosetning og eksport:

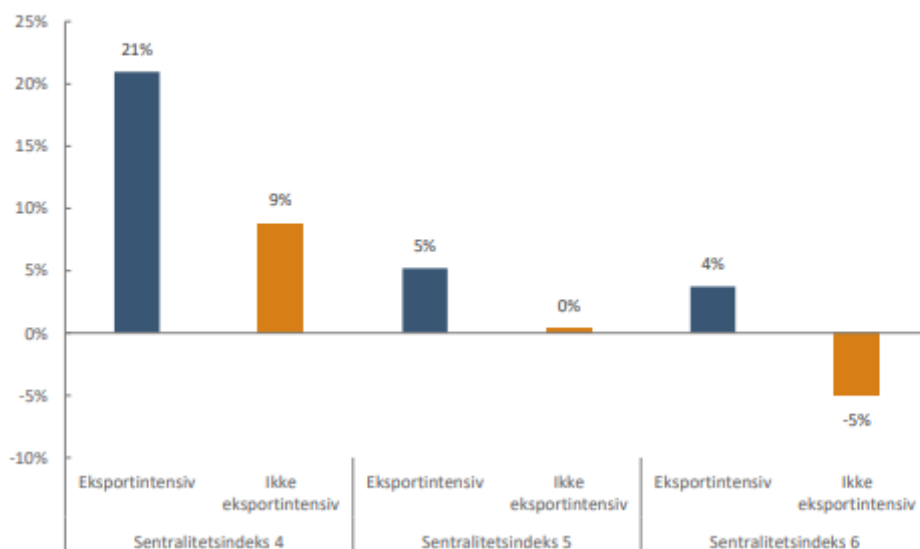
- Menon har i rapporten også sett på forskjellene i befolkningsutvikling mellom de eksportrettede distriktskommunene vs. De mindre eksportrettede.
- Rapporten finner de minst eksportintensive kommunene hatt en befolkningsnedgang på 3 prosent i analyseperioden. På den andre siden har de mest eksportintensive kommunene hatt en befolkningsvekst på 9 prosent. Denne sammenhengen indikerer at kommuner med høy eksportaktivitet til EU/EØS, og dermed også flere arbeidsplasser tilknyttet aktiviteten, i høyere grad klarer å tiltrekke seg innbyggere.
 - Rapporten påpeker at denne analysen kun ser på korrelasjon og ikke kausalitet, og det er flere faktorer som kan påvirke befolkningsvekst.
 - Det er også en fellesnevner at mange av de mindre sentrale kommunene med høy eksportintensitet har en hjørnesteinsbedrift. Disse hjørnesteinsbedriftene er ofte viktige for å bygge lokalsamfunnet i vertskommunene, og kan dermed bidra til økt bostedsattraktivitet.
- Rapporten finner altså en positiv sammenheng mellom eksportintensitet og befolkningsutvikling i distriktskommuner. Kommuner med høy eksportintensitet opplevd en markant høyere befolkningsvekst sammenlignet med kommuner med lav eksportintensitet. Denne tendensen er spesielt fremtredende i de minst sentrale kommunene. I disse kommunene har befolkningsveksten siden 2008 vært negativ i kommuner med lav eksportintensitet, mens den har vært positiv i de med høy eksportaktivitet.

Figur 12: Kvintilfordelt befolkningsutvikling fra 2008 til 2024 for norske distriktskommuner. Kilde: Menon Economics

Figur 12. Kilde: Rapporten [EØS-avtalens betydning for norsk eksport](#)

Figur 13: Befolningsutvikling fra 2008 til 2024 for eksportintensive (blå søyle) og ikke eksportintensive (oransje søyle) kommuner i distriktskommuner. Kilde: SSB, Menon Economics

Figur 13. Kilde: Rapporten [EØS-avtalens betydning for norsk eksport](#)

Regional fordeling av eksport:

- Vestland er den regionen som eksporter mest til EU/EØS med en total eksportverdi på 130 milliarder kroner i 2023. Dette tilsvarer 56 prosent av all eksport fra fylket.

- Telemark er det fylket som er mest avhengig av eksport til EU/EØS-omlag 83% av all eksport fra fylket går til EU/EØS.

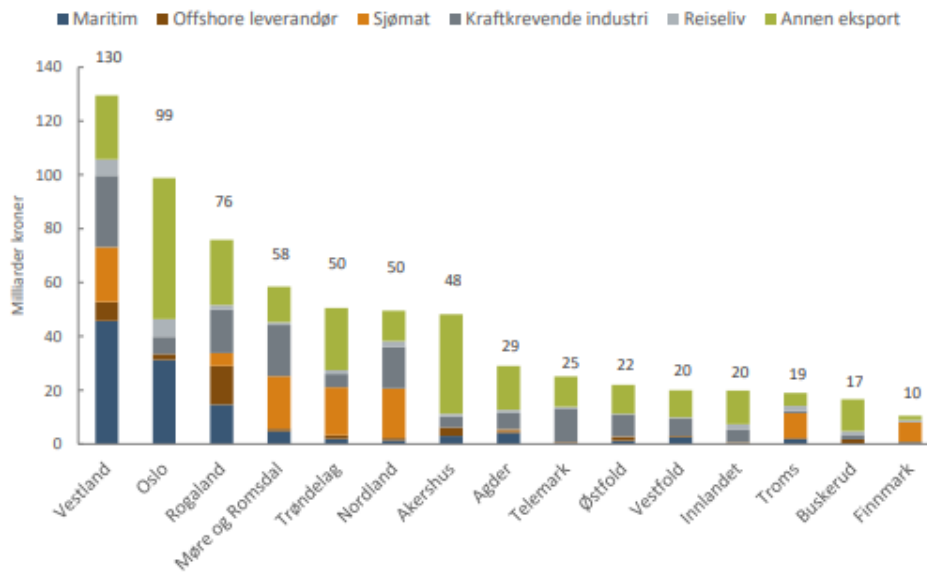
Tabell 1: Eksport til EU/EØS som andel av total eksport for alle norske fylker, 2023. Kilde: Menon Economics

Fylke	Eksportandel til EU/EØS
Telemark	83 %
Innlandet	72 %
Nordland	69 %
Østfold	68 %
Trøndelag	67 %
Vestfold	66 %
Troms	64 %
Akershus	63 %
Agder	63 %
Finnmark	62 %
Buskerud	60 %
Møre og Romsdal	60 %
Vestland	56 %
Rogaland	54 %
Oslo	51 %

- Ringvirkningene av eksporten til EU/EØS er størst for de store fylkene. Dette skyldes både den høye eksport i de store fylkene, men også at de store fylkene har et større innslag av

leverandører til eksportnæringene. De største sysselsettingseffektene finnes dermed i Oslo og Vestland, mens de minste effektene kommer i Vestfold.

Figur 5: Fylkesfordelt eksport utenom olje og gass til EU/EØS-landene fordelt på næringer, 2023.
Kilde: Menon Economics

Tabell 1 og figur 5. Kilde: Rapporten [EØS-avtalens betydning for norsk eksport](#)

Nordområdene – Nordland eksportfylket:

FINNMARK

Nøkkeltall for fylket 2023¹

- Fastlandseksport til EU/EØS: 10 mrd. kroner
- Andel av eksport til EU/EØS: 62 prosent
- Sysselsetting understøttet av eksport til EU/EØS: 3 800
- Eksport til EU/EØS per sysselsatt: 277 000 kroner

De 5 største eksportnæringene i fylket

Eksportutvikling til EU/EØS for fylket

Nøkkeltall for fylket 2023¹

Fastlandseksport til EU/EØS: 19 mrd.

Andel av eksport til EU/EØS: 64 prosent

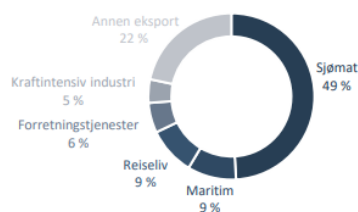

Syssetting understøttet av eksport til EU/EØS: 7 600

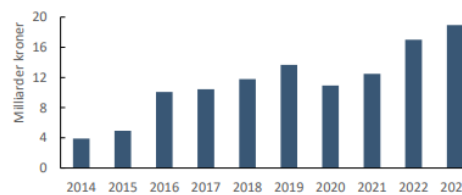

Eksport til EU/EØS per sysselsatt: 214 000 kroner

De 5 største eksportnæringene i fylket

Eksportutvikling til EU/EØS for fylket

Nøkkeltall for fylket 2023¹

Fastlandseksport til EU/EØS: 50 mrd.

Andel av eksport til EU/EØS: 69 prosent

Syssetting understøttet av eksport til EU/EØS: 14 800

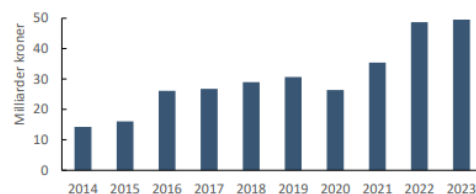

Eksport til EU/EØS per sysselsatt: 418 000 kroner

De 5 største eksportnæringene i fylket

Eksportutvikling til EU/EØS for fylket

FINNMARK – KOMMUNE EKSPORT

#	Kommune	Eksport (mill.)	Største næring
1	Hammerfest	2 300	Sjømat
2	Alta	2 100	Sjømat
3	Nordkapp	1 100	Sjømat
4	Sør-Varanger	800	Sjømat
5	Måsøy	800	Sjømat
6	Loppa	600	Sjømat
7	Lebesby	500	Sjømat
8	Deatnu-Tana	200 - 400	Kraftintensiv industri
9	Båtsfjord	200 - 400	Sjømat
10	Hasvik	200 - 400	Sjømat
11	Vardø	200 - 400	Sjømat
12	Gamvik	200 - 400	Sjømat
13	Porsanger - Porsángu - Porsanki	200 - 400	Sjømat
14	Unjárga-Nesseby	200 - 400	Sjømat
15	Vadsø	200 - 400	Sjømat
16	Berlevåg	< 200	Sjømat
17	Kárásjohka - Karasjok	< 200	Andre tjenester
18	Guovdageaidnu - Kautokeino	< 200	Andre tjenester

TROMS – KOMMUNEEKSPORT

#	Kommune	Eksport (mill.)	Største næring
1	Tromsø	6 900	Sjømat
2	Senja	3 100	Sjømat
3	Harstad	2 100	Sjømat
4	Karlsøy	1 200	Sjømat
5	Skjervøy	900	Sjømat
6	Ibestad	700	Sjømat
7	Tjeldsund	500	Sjømat
8	Kvænangen	500	Sjømat
9	Nordreisa	200 - 400	Sjømat
10	Gratangen	200 - 400	Sjømat
11	Balsfjord	200 - 400	Landbruk og næringsmidler
12	Lyngen	200 - 400	Sjømat
13	Kvæfjord	200 - 400	Sjømat
14	Bardu	200 - 400	Kraft
15	Målselv	200 - 400	Kraft
16	Gáivuotna - Kåfjord - Kalvuono	200 - 400	Sjømat
17	Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	200 - 400	Kraft
18	Salangen	200 - 400	Sjømat
19	Loabák - Lavangen	< 200	Sjømat
20	Sørreisa	< 200	Sjømat
21	Dyrøy	< 200	Annen industri

#	Kommune	Eksport (mill.)	Største næring
1	Rana	6 900	Kraftintensiv industri
2	Meløy	6 100	Kraftintensiv industri
3	Vefsn	5 300	Kraftintensiv industri
4	Sørfold	2 900	Kraftintensiv industri
5	Bodø	2 600	Sjømat
6	Narvik	1 900	Sjømat
7	Vågan	1 800	Sjømat
8	Hadsel	1 500	Sjømat
9	Øksnes	1 400	Sjømat
10	Vestvågøy	1 400	Sjømat
11	Hamarøy	1 300	Sjømat
12	Dønna	1 200	Forretningstjenester
13	Sortland - Suortá	1 200	Sjømat
14	Steigen	1 200	Sjømat
15	Lurøy	1 100	Sjømat
16	Rødøy	1 000	Sjømat
17	Gildeskål	1 000	Sjømat
18	Alstahaug	900	Sjømat
19	Andøy	800	Sjømat
20	Brønnøy	800	Sjømat
21	Herøy (Nordland)	800	Sjømat
22	Bindal	700	Sjømat
23	Saltdal	700	Offshore
24	Hemnes	600	Kraft
25	Bø	600	Sjømat

#	Kommune	Eksport (mill.)	Største næring
26	Fauske - Fuosko	600	Kraft
27	Flakstad	600	Sjømat
28	Moskenes	500	Sjømat
29	Lødingen	500	Sjømat
30	Vega	200 - 400	Sjømat
31	Vevelstad	200 - 400	Sjømat
32	Sømna	200 - 400	Sjømat
33	Værøy	200 - 400	Sjømat
34	Træna	200 - 400	Sjømat
35	Røst	200 - 400	Sjømat
36	Nesna	200 - 400	Sjømat
37	Leirfjord	200 - 400	Sjømat
38	Grane	< 200	Ferdigvare
39	Beiarn	< 200	Andre tjenester
40	Hattfjelldal	< 200	Ferdigvare
41	Evenes	< 200	Reiseliv

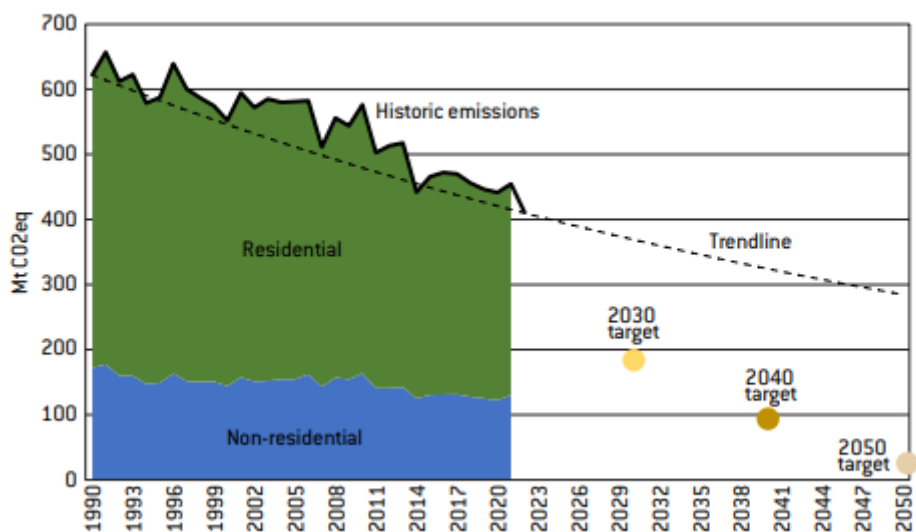
6. Bolig og energi – EUs store dilemma?

Som tidligere beskrevet i nyhetsbrevet så er danske Dan Jørgensen EUs første kommisær for boligpolitikk. *Men hvorfor kombineres porteføljen energi og bolig?*

Den 2. juli publiserte tenketanken Bruegel en lengre analyse av hvilke investeringer EU må gjøre i boligmarkedet for å nå målene for avkarbonisering. Behovene er enorme, analysen mener det er behov for 297 milliarder euro i året i investeringer.

Gapet fra eksisterende midler allokert til disse tiltakene, er på flere milliarder euro fram til 2030:

Figure 1: Fossil-fuel use in heating and cooling in residential and non-residential sectors, emissions reductions, 1990-2022, Mt/CO2eq

Source: Bruegel based on EEA and UNFCCC. Note: Emissions from agriculture, forestry and fishing related buildings are excluded.

Figur 1: For å nå målene innenfor avkarbonisering, må det skje mye med EUs bygningsmasse.
Kilde: [How to finance the European Union's building decarbonisation plan](#), Bruegel.

Table 2: Annual investment gap to achieve the 2030 targets and potential energy savings, € billions per year

€ billions/year	EU	DE	FR	IT	ES	NL	PL	BE	SE	AT	GR	IE	FI	PT
Investment deficit	148.7	42.3	30.4	17.0	4.6	9.9	5.8	5.6	5.8	3.1	1.4	1.8	3.4	4.2
Energy savings	80.7	17.8	18.9	9.3	6.4	5.2	2.8	2.9	2.7	1.9	1.7	1.5	1.7	1.5
Remaining gap	68.0	24.6	11.6	7.7	-1.8	4.7	3.0	2.7	3.1	1.2	-0.4	0.3	1.6	2.7
€ billions/year	CZ	DK	HU	RO	BG	SK	HR	SI	LU	CY	LT	LV	EE	MT
Investment deficit	1.5	2.2	1.7	4.3	1.0	0.9	0.3	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1
Energy savings	1.1	1.1	0.8	0.8	0.6	0.5	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
Remaining gap	0.4	1.1	0.9	3.5	0.4	0.4	0.1	0.0	0.3	-0.1	-0.1	0.1	0.0	0.0

Source: Bruegel based Eurostat. Note: See the [online annex](#) for a detailed explanation.

Figur 2: Kilde: [How to finance the European Union's building decarbonisation plan](#), Bruegel.

Table 3: estimated investment gap and suggested relevant instruments by type of building

Target Group	Annual investment gap	New public finance needed (per year)	Secondary characteristic	Type of instrument
Residential worst-performing buildings	€42 billion	€25 billion (assuming 60% from the state)	Single-family houses	- Grants and subsidies blended with pay-as-you-save finance
			Large multi-apartment buildings	- Grants and subsidies blended with energy performance contracts or energy service agreements
Non-residential worst-performing buildings	€73 billion	€17 billion (assuming 23% from the state)	Private buildings	- Preferential loans - Tax incentives
			Public buildings	- Energy performance contracts - Energy service agreements
Other residential buildings	€34 billion	€8 billion (assuming 23% from the state)	All	- Preferential loans - Energy efficient mortgages - Pay-as-you-save - Tax incentives
All buildings			All	- One stop shops - Mortgage portfolio standards - Energy efficiency obligations - Revolving funds - Energy performance contracts - Energy carriers contracts for difference

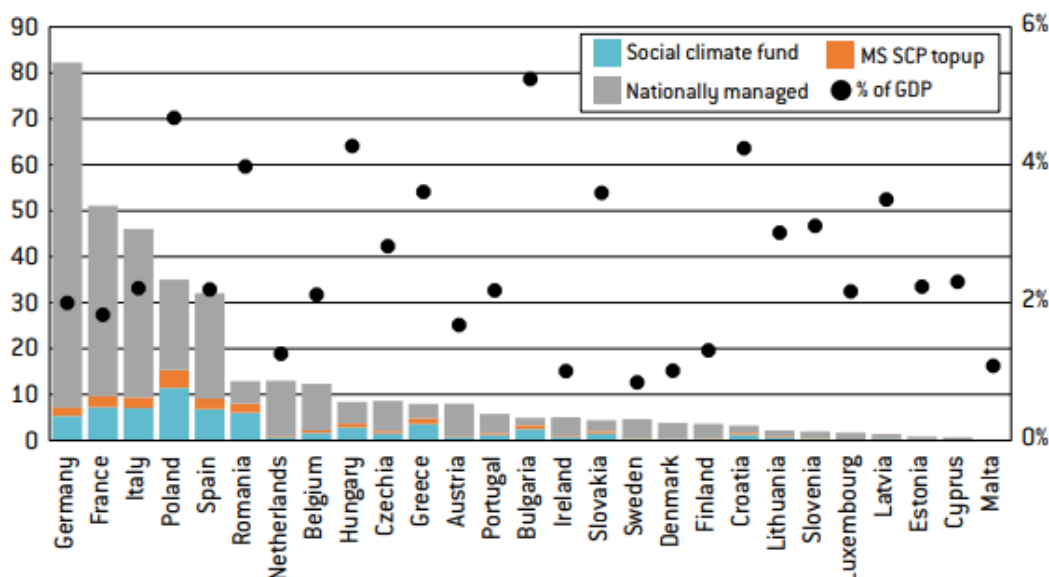
Source: Bruegel.

Figur 2 og 3: Det er enorme investeringsbehov for å nå målene om avkarbonisering og investeringsgapene er store

Hvordan finansiere omstillingen?

I tillegg til eksisterende midler foreslår Bruegel at midlene skal komme fra ETS 2.0 (Det nye kvotesystemet for veitrafikk, bygg, m.m.), samt det sosiale klimafondet. I tillegg er det mye å hente på digitalisering av prosjekter, slik som søknadsprosedyrer osv. Dette vil effektivisere boligbygging som har vært fallende i flere år.

Figure 8: Per country expected revenues from ETS2, € billions, 2026-2032, carbon price of €60

Source: Bruegel based on Regulation 2023/955 and EEA.

I tillegg så er det ønske om at den europeiske investeringsbanken i større grad skal finansiere tiltak for boliger.

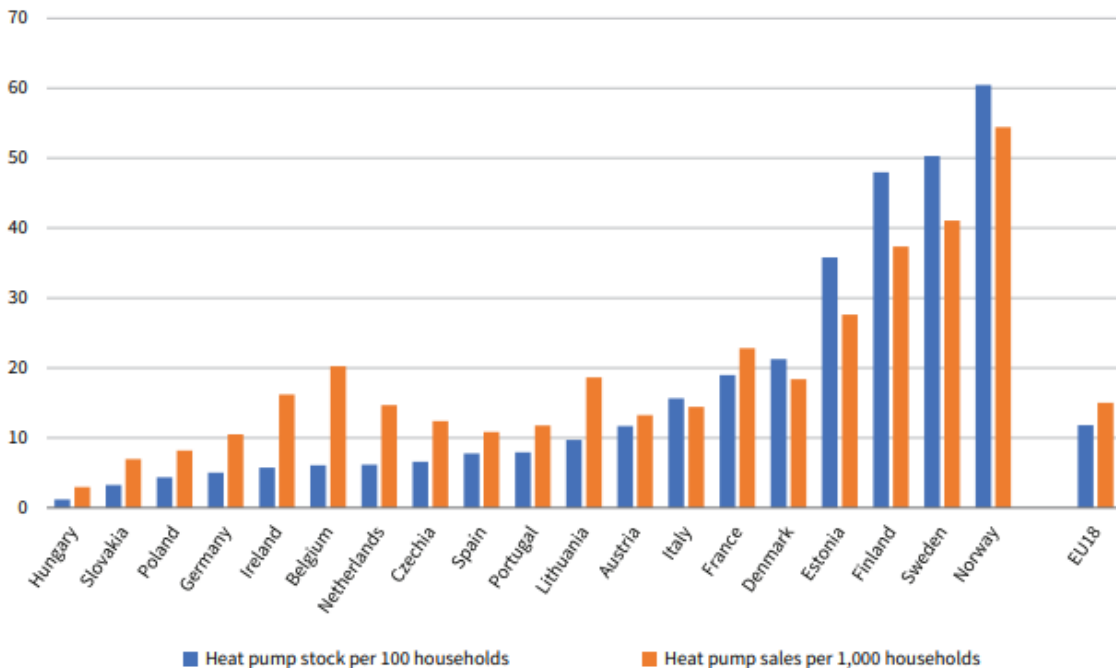
Dette er har investeringsbankens (EIB) nye sjef, Nadia Calvino stilt seg positiv til – som ønsker å være mer proaktiv enn sine forgjengere.

Calvino startet i rollen som sjef for den europeiske investeringsbanken 1. januar og tar med seg solid erfaring. Hun har vært økonomiminister i Spania, samt øverste sjef for EUs generaldirektorat for budsjett. I tillegg til erfaring fra flere av EUs viktigste generaldirektorater, slik som DG GROW og DG FISMA. Den 17. juli bestemte styret i investeringsbanken seg for å bruke 3,4 milliarder – i tiltak mot boligsektoren. Det ble også inngått støtte til boligtiltak i Catalonia (490 millioner Euro), Sverige og Irland.

Salget av varmepumper – stillstand

Et annet stort problem er det faktumet at salget av varmepumper i EU går svært sakte. Etter en oppsving på grunn av høye gasspriser har salget igjen falt, spesielt i Tyskland som er et svært viktig marked. Problemet for mange er at elektrisitet fortsatt er dyrere enn å bruke en gasskjeler. I en rapport [peker tenketanken Eurofund](#) på dette problemet. Det er derimot noen land som gjør det bra i salget av varmepumper – Norge og Sverige.

Figure 2: Heat pump stock and heat pump annual sales, selected countries, 2023

Sources: EHPA, 2024 for stock and sales data; Eurostat [lfst_hh] for household count in 2023 (authors' own elaboration)

7. Aktuelle lovsaker for kommunal sektor

Ettersom ny Kommisjon ikke kom på plass før forholdsvis sent høsten 2024, har det vært få lovsaker i bevegelse denne høsten. Dermed vil denne delen heller gå til å spå hva som kan komme i framtiden av aktuelle saker, basert på oppdragsbrevene hver enkelt kommisær har fått.

Mulige aktuelle miljø saker

Et område hvor von der Leyen Kommisjonen 1.0 var svært aktiv var miljøsektoren. Det positive for kommunesektoren er at det ser ut til å bli færre nye lovforslag på dette området fra den nye Kommisjonen.

I oppdragsbrevene til de ansvarlige kommissærene for miljø og klima, henholdsvis svenske [Jessica Roswall](#) og nederlandske [Wopke Hoekstra](#), er det et fokus på implementering. Det betyr i det store at fokus vil være på at nye regelverket som er laget skal implementeres inn på en god måte. Derimot er det enkelte nye punkter som kan være interessante:

- Kommisær Hoekstra får i oppdrag å lage en ny klimatilpasningsplan. Dette skal støtte medlemsland med å takle mer ekstremvær.
- Kommisær Roswall får oppdrag med å lage en bioøkonomi strategi, samt en vannforvaltningsstrategi. Begge deler er en stor utfordring i et stadig varmere klima, hvor også ekstremt nedbør har blitt et stort problem.

Regionalpolitikk

Ny [kommisær for regionalpolitikk](#) (samhørighet og reform), er italienske Raffaele Fitto – som har fått stillingen som eksekutiv visepresident. Fitto har en rekke oppgaver som kan være interessant for Norge. Blant annet skal han lage en ambisiøs agenda for byer, hvor blant annet klimatilpasning, boligpolitikk, digitalisering, mobilitet og sosial inkludering skal være viktige elementer. I tillegg skal Fitto modernisere EUs regionalpolitiske midler, som kan bety store endringer i hvordan midlene organiseres og forvaltes.

Arbeidssaker

Ettersom kommunesektoren også er arbeidsgiver kan det være interessant å se på enkelt områder hvor visepresidenten med ansvar for mennesker, ferdigheter og beredskap, [Roxana Mînzatu har fått oppgaver](#). Et aktuelt område hvor hun har fått beskjed om å komme med et forslag til lovgivning er retten til å «koble fra» (*the right to disconnect*). Dette er et aktuelt område gitt digitalisering, hvor mange har tilgang til epost dagen rundt. Hun har videre fått beskjed om å ta ansvar for gjensidig godkjenning av yrker innenfor helse- og omsorg. Gitt den demografiske utviklingen i Europa, vil behovet for personer innenfor dette området øke massivt de neste årene.

Offentlige anskaffelser – mot «buy European»?

Offentlige anskaffelser er omtalt flere steder i kommissærenes oppdragsbrev. Spørsmålet er om det vil komme nye krav til innkjøp og om det vil komme spesifikke krav til at det skal kjøpes «europeiske varer». Gitt en økende fragmentering av den globale handelspolitikken, vil det være meget interessant å følge utviklingen i årene framover og hvordan dette vil påvirke offentlige innkjøp i Norge.

8. Lesetips, meningsytringer etc.

- [Population structures](#) (ESPO)
- [Resolution of the European Committee of the Regions – on the State of Regions and Cities in the EU and the political guidelines for the 2024-2029 European Commission](#)
- Opinion factsheet: Commission for the Environment, Climate change and Energy- 13 May 2025: [More than funding: local and regional authorities mobilising public and private resources for an effective follow-up on the Clean Transition Dialogues on the ground](#)

Commission for the Environment, Climate change and Energy 13 May 2025

More than funding: local and regional authorities mobilising public and private resources for an effective follow-up on the Clean Transition Dialogues on the ground

Opinion factsheet

9. På kalenderen – kommende begivenheter og tidsfrister

Det tas forbehold om endringer.

Når	Hva	Hvor
12.12.2024	COTER commission meeting	Brussels
16.12.2024	REGI Trilogue	Strasbourg
16.-19.12.2024	Plenumssesjon, EP	Strasbourg
01.01.2025	Polens formannskap i EU	Brussels
15.-16.01.2025	Lynkurs arrangeres for folkevalgte og ledere i Brussel: EU og EØS på 1-2-3.	Brussels
20.-23.01.2025	Plenumssesjon, EP	Brussels
27.-28.01.2025	REGI Ordinary meeting	Brussels
29.01.2025	Mini- Plenumssesjon, EP	Brussels
10.-13.02.2025	Plenumssesjon, EP	
19.-20.02.2025	REGI Ordinary meeting	Brussels
19.-20.02.2025	164th CoR Plenary Session	Brussels
19.03.2025	REGI Ordinary meeting	Brussels
31.3-3.4. 2025	Plenumssesjon, EP	
Save the date!		
08.-10.05.2025	European Congress on Rural Renewal and Development	Poznan
13.-15.05.2025	Building renovation: "Challenges and solutions" Conference	Poznan
20.-22.05.2025	Interreg Baltic Sea Region Programme Conference 2025	Tampere
17.-19.06.2025	Cities Forum 2025 – vil bli holdt i Krakow!	Krakow

Forkortelser:

[CAFA/CFFA](#) - Commission for Financial and Administrative Affairs of the CoR

[CEPLI](#) - European Confederation of Local Intermediate Authorities

[CEMR](#) - Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

[CIVEX](#) - Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs of the CoR

[CoR](#) - European Committee of the Regions, Europeiske Regionkomiteen; [kalender 2025](#)

[COTER](#) - Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the CoR

[DG](#) - Director General tilsvarer ekspedisjonssjef

[EC](#) - European Commission, Europakommisjonen

[EESC](#) - European Economic and Social Committee

[EP](#) - European Parliament, Europaparlamentet, kalender [2024 og 2025](#)

[EUSBSR](#) - EU Strategy for the Baltic Sea Region

[ESPON](#) - European Territorial Observatory Network

[NTCCP](#) - National Territorial Cohesion Contact Points

[REGI](#) - Europaparlamentets komité for regionalutvikling og samholdingspolitikk

[REGIO](#) - Directorate-General for Regional and Urban Policy, EC

[Rådet](#) - Council of the EU, Rådet for den europeiske union

[UIA](#) - Urban Innovative Actions Initiative

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)

